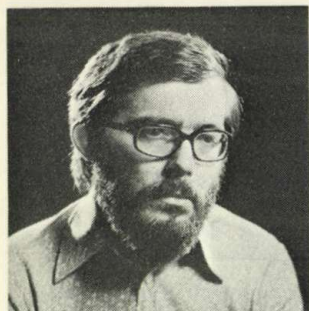

A Mozgó Világ 1977 utolsó napjaiban tizenöt, kötetel már rendelkező vagy még pályája elején álló fiatal költőhöz küldte el kérdéseit. A szerkesztőség jelezte azt a szándékát is, hogy 1978-as folyóiratszámában hasonló körkérdést intéz prózaírókhoz, kritikusokhoz, művészekhez. Ezzel egy majdnem tíz évvel ezelőtti hagyományt újít meg a Mozgó Világ: 1969 nyarán az Új Írás közölte fiatal írók vallomásait. Most induló sorozatunknak már a kezdetén arra törekedtünk, hogy – bármennyire is érdekesnek ígérkezett volna az összehasonlítás – az azóta jelentkezőket, s ne a már beérkezettnek számítókat kérjük fel válaszadásra.

Levelünkben azt kértük, hogy 5 kérdésünk közül az első háromra röviden, szinte tömondatokban, a másik kettőre viszont bővebben válaszoljanak a költők. Körkérdésünkre végül 13 válasz érkezett január 13-ig, s ezeket adjuk közre, remélve, hogy az Olvasó ezáltal is pontosabb képet kap a legújabb generáció törekvéseiről, nézeteiről. Sorozatunkat júniusban a Kritikusok felelnek című összeállítással folytatjuk.

Kérdéseink:

1. Melyik tíz (életrajzi, írói stb.) adatot közlöd legszívesebben magadról az olvasóval?
2. Sorolj fel néhány olyan eseményt (történelmi, társadalmi; személyes) és művet (irodalmi, képzőművészeti, zenei stb.), amely erős hatással volt gondolkodásmódod, véleményed; alkotói tevékenységed kialakulására és fejlődésére.
3. Van-e már határozott költői, emberi ars poeticád, melyet néhány mondatban ki tudsz fejteni?
4. Fontosnak tartod-e a hagyományokhoz való kötődést; lényegesnek-e, hogy valamelyik generációhoz tartozz? Ha igen, hajdani és mai pályatársaid (mestereid) vagy művésztársaid közül kikhez vonzódsz?
5. Milyen mértékben érzed fontosnak a költő társadalomismeretét, milyen véleménnyel vagy a mai társadalom és az alkotó kölcsönhatásáról?; mai társadalmunk milyen progresszív és regresszív folyamatait érzed jellemzőnek?

Baka István

1. 1948. július 25-én születtem Szekszárdon.
1967–72. Egyetemi évek Szegeden.
1969 februárja – első megjelenésem a Tiszatájban.
1972–74. Szekszárdon tanítok egy szakközépiskolában.
1974. szeptember 1. Munkaviszonyom kezdete a Kincske-resőnél.
1975 októbere – első kötetem (Magdolna-zápor) megjelenése – és családotul Szegedre költöztem.
(Ez hat, de egyéb fontos dátumaim nem közlöm szívesen.)
2. Hatvannyolcban voltam húszéves, talán ezért hatottak rám igen erősen annak az éveknek itthoni és nem itthoni eseményei. Meghatározó élményeim költészetben: József Attila, Ady, Vörösmarty, Jeszenyin, García Lorca, prózában: Tolsztoj, Dosztojevszkij, Thomas Mann, Bulgakov *A Mester és Margaritája*, Iszaak Babel novellái, García Marquez *Száz év magánya*, a *Biblia*, elsősorban az evangéliumok, zenében (ami különös módon erősebben hat rám, mint az irodalom): Mozart mollban írott művei, a késői Beethoven és Schubert, Bartók, és a legfrissebb, megvilágosodásszerű élményem az Adyval egylényegű Mahler.
3. Arról írni, ami úgy a legáltalánosabb, hogy egyúttal a leggyötrőbbben személyes is. Szeretem, ha egy vers képei nem gondolatokat illusztrálnak, hanem önmagukban rendeződnek „szemléleti világegésszé”. Ezért szeretek egy motívumból kiindulni, vagy rokon motívumokból „megszerkeszteni” a verset. Fontosnak tartom tehát a szerkezetet is. Persze, mindez csak akkor jó, ha nem spekulációval, hanem valahogy önmagától jön létre.
4. Nem hiszek olyan költészet érvényességében, amely hagyományok (elsősorban a nemzeti költészet hagyományai) nélkül akar boldogulni. És úgy érzem, ebben a században már sok mindent kipróbáltak, ideje valamiféle (illetve többféle) szintézisen törni a fejünket – a sok tekintetben lelassult történelmi fejlődés, amely maga is a különféle tendenciák „kiegyenlítődése” felé halad, erre lehetőséget teremt.
Sokakhoz vonzódok, nálam 5-6 évvel idősebbekhez, fiatalabbakhoz egyaránt, nálunk csoportok nincsenek, így hát egynek sem lehetek tagja (azt hiszem, nem is szeretnék), akikkel szót értek, többségükben a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején jelentkeztek vagy szereztek „nevet”. Akikkel igyekszem szorosabb-lazább kapcsolatot tartani: Pass Lajos, Szöllősi Zoltán, Bella István, Utassy József, Kiss Benedek, Kovács István, Zalán Tibor, Géczy János, Pintér Lajos, Nagy Gáspár, s még jó néhányan lennének, akikkel eddig nem hoztak össze közös dolgok, de szeretem és becsülöm őket.

Hatott rám, de kevésbé, mint a klasszikusok, a korábbi Juhász Ferenc, Pilinszky János, Kormos István, Nagy László. Nagyon szeretem Szilágyi Domokos és Farkas Árpád verseit. Persze, ez a névsor sem teljes.

5. Társadalomismeret nélkül nem lehet írni, de – erre alkalmatlan lévén – nem törekszem arra, hogy az élet több területét is alaposabban megismerjem. Azzal vigasztalom magam, hogy az ún. „értelmiségi létben” is kifejeződnek a társadalmi élet alapvető ellentmondásai, különösen, ha ezzel a léttel egy s másnak ellent is próbálok mondani.

Mai társadalmunk kétségtelenül demokratikusabb, mint akár a tíz évvel ezelőtti is, de ezt még kevesebbnek érzem a viszonyaink közt elérhetőnél, ugyanakkor erősen hódít a – számomra leggyűlöletesebb – dzsentrimagatartás. A céllal bíró közösségeket gyanakvás fogadja, míg látszat- és érdekközösségek virulnak.

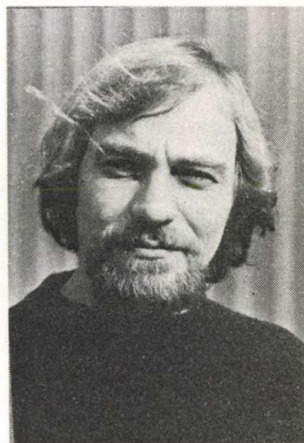
1. Összesen nincs tíz olyan adatom, ami az olvasó számára megbízhatóbb képet adna munkásságomról, mint verseim.

2. A kérdés felületességbe kerget. Ha azt az elemi élményt írom le, amely tíz évvel ezelőtt verset kényszerített írni, nem arról beszélek, ami most meghatároz, vagy ami holnap fontossá válik számomra. Örökös változásban tudom magam, nem szeretném esetleges adatokkal megtéveszteni olvasómat, aki helyzeténél fogva mint változatlant határozná meg legszívesebben.

3. Az altamirai barlangrajzok óta nem sokat változott a művészetek célja: a „bölény” rituális legyőzése. Az embernek mindig meglesz a saját – ugyanakkor mindenkivel közös –, nehezen legyőzhető belső „bölénye”, győzelméhez máig változatlanul akkor is csak a művészettől várhat támaszt, ha netán tagadja annak szükségességét. A megváltás mindazonáltal reménytelen, a ráébresztés viszont költőtől elvárható feladat.

4. A hagyomány maga az a teljesség, ami mögöttünk van, amiből építkezhetünk, és alkattól függően meríthetünk. Ebből következik, hogy mindenkinek mást jelent: a teljes hagyomány *csak számára* hasznosítható szeletkéjét. Nem szabad abba a hibába esnünk, hogy a páros rímű felező nyolcas felkiáltójellekkel sűrűn teleaggatott sorai jelzik egyedül a szocialista költészet tartalmi és formai megoldását. Generációba nem elég csak beleszületni, oda később sorolódik az ember. Magamhoz sokkal közelebb állónak érzem Marsall László, Orbán Ottó és Csoóri Sándor nemzedékét, mint a sajátomét, annak ellenére, hogy a velem „egy alomból valók” közül is sokat becsülök. Az élő mesterek közül Kálnoky Lászlót és Vas Istvánt tisztelem leginkább.

5. Költő nem létezik pontos társadalomismeret nélkül, akkor sem, ha erre az ismerethalmazra a társadalomnak látzólag nincs is szüksége, az alkotónak tudomásul kell venni, hogy rímei ma sem meghatározóak a kor számára, műveinek visszahatása a társadalomra potenciálisan nem létezik, kölcsönhatásról tehát sajnos nem beszélhetünk, csak utó-

Kemsei István